

KOTIELÄINTUOTTAJAN ASIOINTIPALVELUN
JA LOMITUKSEN PÄÄTÖKSENTEON
TIETOJÄRJESTELMÄN
JATKOTOIMENPITEIDEN
SUUNNITTELU

versio 1.0	22.3.2019	Työpajaosallistujien ja STM:n henkilöstön kommenttien perusteella viimeistelty, luovutettava versio	Aalto Kirsi, Kilpeläinen Marko, Saastamoinen Matti Gofore Oyj
------------	-----------	---	--

Sisällys

Kuvat.....	3
Liitteet.....	3
Alkusanat	4
1. Tausta kotieläintuottajan lomituspalveluille ja tuotettaville järjestelmille	4
1.1. Tausta	4
1.2. Tietojärjestelmäkokonaisuuden tavoitetila ja toiminnallisuudet käyttöönottovaiheessa.....	4
1.3. Välttämättömien toimintojen priorisointi.....	5
1.4. Maakuntien vastuulla olevat tietojärjestelmät	7
2. Periaatteellinen taso.....	8
2.1. Maakuntaudistuksen vaikutukset	8
2.2. Ohjaavat lait ja säädökset.....	9
2.3. Arkkitehtuuriperiaatteet	9
2.4. Toiminta-arkkitehtuuri	10
2.5. Maatalousyrittäjien lomituspalveluiden osapuolet, tehtävät ja vastuut	12
2.6. Palvelukartta.....	14
2.5 Toiminnan palvelut.....	15
2.6 Raportointitarpeiden kuvaus.....	15
2.7 Prosessikartta	16
2.8 Käyttäjätarinat-prosessit-näkymä riippuvuus/sidontataulukko	17
2.9 Käyttäjätarinat	18
2.10 Prosessit.....	18
2.10.1 Vuosilomalomituspalvelu - prosessi	18
2.10.2 Sijaisapu -prosessi.....	18
2.10.3 Maakunnan korvaama lomitus.....	18
3 Tietoarkkitehtuuri.....	21
3.5 Käsitteistö	21
3.6 Loogiset tietovarannot	21
3.7 Tietovirrat	22
4 Tietojärjestelmäarkkitehtuuri.....	23
4.5 Tietojärjestelmäkartta	23
4.6 Tietojärjestelmien välinen vuorovaikutus (integraatiotarpeet)	24

Kuvat

Kuva 2.1	Kotieläintuottajan lomituspalvelujen toimintaympäristö maakuntaudistuksessa
Kuva 2.2	Lomituksen tuottamiseen tarvittavat palvelut
Kuva 2.3	Maakunnan toiminnan palvelut lomituksen toimintaympäristössä
Kuva 2.4	Lomituksen prosessikartta
Kuva 2.5	Lomituksen päätöksenteon prosessit ja niiden välinen vuorovaikutus
Kuva 3.1	Julkisen hallinnon tietoarkkitehtuurissa tunnistetut loogiset tietovarannot
Kuva 3.2	Lomituksen päätöksentekoon liittyvä tietovirrat
Kuva 4.1	Lomituksen tietojärjestelmäkartta
Kuva 4.2	Lomituksen ICT-järjestelmien vuorovaikutus

Liitteet

Liite1	Lomituksen ICT-järjestelmän selvitys loppuraportti 25092018
Liite2	Lomituspalvelut yhdessä kuvassa (prosessikaavio)
Liite3	Käyttäjätarinat
Liite4	Vuosilomalomituspalvelu (prosessikaavio)
Liite5	Sijaisapu maakunnan tarjoama (prosessikaavio)
Liite6	Maakunnan korvaama lomituspalvelu (prosessikaavio)
Liite7	Sijaisapu maakunnan korvaama (prosessikaavio)
Liite8	Sanasto Kotieläinlakiluonnoksen perusteella 02/2019
Liite9	Päätöksentekoon tarvittavat tiedot

Alkusanat

Tämä dokumentti ja sen liitteet on laadittu talven 2018-2019 aikana, ennen perjantaita 8.3.2019 kun Sipilän hallituksen maakuntauudistus päätettiin ajaa alas.

Tämän vuoksi dokumentti liitteineen sisältää runsaasti viittauksia maakuntauudistukseen ja maakuntaan lomituspalveluiden järjestäjänä ja tuottajana. Maakuntauudistuksen alasajo vaikuttaa myös lomituspalveluiden kehittämiseen, siten, että tämän työn päättymisen jälkeen on määriteltävä, mitkä muutokset toteutetaan, kuka niistä vastaa ja mikä taho muutokset rahoittaa.

Tehty työ ei ole mennyt hukkaan, sillä tässä dokumentissa esitellyt tulokset ja tarpeet palveluille ja niiden kehittämiselle ovat edelleen olemassa ja ajankohtaiset. Suurin kiitos kuuluu työpajoihin osallistuneille, yhteensä 64:lle lomituspalveluyksiköiden asiantuntijalle sekä maakuntien kehityshenkilöille, jotka ovat jakaneet asiantuntemustaan ja antaneet korvaamattoman panoksensa tulosten aikaansaamiseksi.

Tampereella ja Jyväskylässä 22.3.2019

Kirsi Aalto, Marko Kilpeläinen ja Matti Saastamoinen, Gofore Oyj

1. Tausta kotieläintuottajan lomituspalveluille ja tuotettaville järjestelmille

1.1. Tausta

Tämän dokumentin tavoitteena on tunnistaa ja tarkentaa maakuntauudistuksen aiheuttamia muutoksia lomituksen päätöksenteossa ja tarjoamisessa, tunnistaa eri roolien vastuut lomituksen eri palveluissa ja tarpeet ja vastuut tietojärjestelmä- ja tietovirtatasolla. Osana maakuntauudistusta on tehtävä muutoksia myös lomituksen tietojärjestelmiin. Muutoksia on valmisteltu myös kotieläintuottajan lomituspalvelulakiin sekä siihen, että jatkossa maakunnissa tulee olla yhteinen lomituksen toimintamalli, jolla on varmistettavissa kotieläintuottajien yhdenmukainen kohtelu. Maakuntauudistuksen yhteydessä muutettaisiin myös maatalousyrittäjien, turkistuottajien ja poronhoitajien lomituspalveluita koskevaa lainsäädäntöä.

Marraskuulta 2018 alkuvuoteen 2019 STM:n työ- ja tasa-arvo-osasto on järjestänyt kuntien lomitusasiantuntijoiden (lomittajia, lomitushaajia, -sihteereitä, -päälliköitä ja -johtajia); MELAN ja Vimana Oy:n edustajien kanssa työpajoja, joissa on selvitetty sekä nykytilan lomituspalveluprosessit että tavoitetila maakunnan (tai muun, nykyistä suurempia alueellisia kokonaisuuksia käsittävien toimijoiden) lomituspöytäprosessien ja työtä tukevien tietojärjestelmien osalta. Työpajoissa kerätty tieto ja esiselvityksessä tuotettu raportti toimivat tämän dokumentin tietopohjana.

1.2. Tietojärjestelmäkokonaisuuden tavoitetila ja toiminnallisuudet käyttöönottovaiheessa

Tässä dokumentissa kuvattu tietojärjestelmäkokonaisuuden tavoitetila sijoittuu ajankohdaltaan 2020-luvun alkuvuosille, kuitenkin sen jälkeiselle ajalle, kun maakuntauudistus on toteutettu, maakunnat aloittaneet ja vakiinnuttaneet toimintojaan. Järjestelmäkokonaisuus sisältää erilaisia liityntöjä integraatiopalveluiden sekä rajapintojen kautta sekä maakunnan omia järjestelmiä, valtakunnallisesti yhteisiä järjestelmiä sekä valtakunnallisesti tuotettuja, kunkin maakunnan erikseen käytössä olevia järjestelmiä. Näitä ei tätä kirjoittaessa vielä ole olemassa tai ne eivät ole käytössä koska maakunnatkaan eivät vielä ole aloittaneet toimintaansa.

Lomituksen tiedonhallinnan vision mukaan lomituksen tiedonhallinta tukee lomituksen viranomais- ja lomitustoimintaa kaikilla organisaatiotasolla ja pitää yllä luotettavaa, kattavaa ja ajantasaista tietopohjaa maatalouslomituksen toiminnan seurantaan varten. Tietojärjestelmät tukevat keskeisiä prosesseja, ja asiakkaiden käytössä on sähköisiä asiointipalveluja. [Liite 1 Lomituksen ICT-järjestelmän selvitys loppuraportti 25.9.2018]

Dokumentti on toteutettu siten, että siinä kuvattu järjestelmäratkaisu kuvaa tavoitetilän toiminnallisuuksia ja arkkitehtuuria. Liitteenä 2 esitetyssä kaaviossa on esitetty lomituksen kokonaisuus tavoitetilassa.

Maakuntavalmistelun ja järjestelmähankinnan aikataulujen ollessa kireät ja vielä tätä dokumenttia tuotettaessa avoimet, käytettävissä olevan ajan vuoksi välittömästi toteutettava ja maakuntauudistuksen käynnistyessä toimiva järjestelmä toteuttaa vain ns. minimun viable product (MVP) tai karvalakkimallin mukaisesti välttämättömän tärkeät ominaisuudet, jotta lomituksen päätöksentekoprosessi voi katkoksetta toimia tehtävien siirtyessä kunnallisilta lomitussyksiköiltä maakuntien vastuulle.

Hallituksen kärkihankkeen luvat ja valvonta osana tuotetun Elintarvikkeiden ja rehujen alkutuotannon ja maaseutuyritysten palvelukokonaisuus -loppuraportin tavoitetilän mukaan ensisijainen toimintamalli on sähköinen: Asiakas (kasvin- ja eläintuotannon toiminnanharjoittaja) ja asiakkaan valtuuttamat sidosryhmät (eri viranomaiset, lomittaja) pääsevät toimimaan kerran tallennettua tietoa hyödyntäen. Viranomaispalvelut toteutetaan monikanavaisesti paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti. Viranomaisella on sähköinen näkymä asiakkaan relevantteihin tietoihin asiointitilanteissa (neuvonta, luvat, tarkastukset, valvonta, maksatus). Tämän vuoksi on mielekästä rakentaa maakunnille yhteinen sähköinen palvelukokonaisuus, jossa resurssit ovat keskitetty/maakunnissa. [\[Elintarvikkeiden ja rehujen alkutuotannon ja maaseutuyritysten palvelukokonaisuus. Loppuraportti 21.9.2017\]](#)

1.3. Välttämättömien toimintojen priorisointi

Välttämättömät toiminnot on priorisoitu jo aiemmassa projektissa, jossa käytiin läpi nykyisin käytössä olevan Lomitusnetin käyttötapaukset ja valittiin niistä 15 tärkeintä. Tässä projektissa on varmistettu, että tärkeysjärjestys on edelleen sama ja tarkennettu välttämättömiä toimintoja edelleen. [Liite 1 Lomituksen ICT-järjestelmän selvitys. Loppuraportti 25.9.2018]

Seuraavassa luetellut toiminnallisuudet on oltava maakunnan lomituspalveluita koskien viranomaisen käytettävissä maakuntien aloittaessa toimintansa.

Ilman sähköistä asiointipalvelua (käyttäjänä kotieläintuottaja ja lomittaja) on mahdollista toimia jonkin aikaa, mutta päätökset on pystyttävä tekemään maakuntien yhteisessä sähköisessä järjestelmässä, pystyttävä tallentamaan asianhallintaan sekä arkistoitava.

Taulukko 1. Välttämättömät toiminnallisuudet, jotka lomituksen päätöksentekojärjestelmässä on oltava maakuntien aloittaessa toimintansa.

#	Nimi	Kuvaus	Käyttäjä
1	Päätöksenteon edellytyksenä olevien (yrityksen, tilan, kotieläintuottajan) tietojen luominen ja ylläpito	Käyttäjä perustaa järjestelmään uuden yrityksen/ tilan/kotieläintuottajan tai muuttaa olemassa olevia tietoja, myös valintaa siitä, onko kotieläintuottaja valinnut maakunnan tarjoaman vai korvaaman lomituksen. Yhteen tilaan tai yritykseen voi liittyä monta kotieläintuottajaa ja yksi kotieläintuottaja voi liittyä useampaan tilaan tai yritykseen.	Hallintohenkilö
2	Yrityksen/tilan/kotieläintuottajan tietojen haku	Käyttäjä hakee yrityksen/tilan/kotieläintuottajan tiedot niiden käsittelyä varten.	Hallintohenkilö
3	Vuosilomaa, vuosilomaan liittyviä valvontakäyntejä ja varallaoloa sekä lisävapaata koskevan lomituspalveluhakemuksen luominen ja muokkaaminen	Käyttäjä kirjaa vuosilomaa, valvontakäyntejä ja varallaoloa sekä lisävapaata koskevan lomituspalveluhakemuksen tiedot järjestelmään ja tarvittaessa pystyy muokkaamaan/poistamaan kirjattuja tietoja.	Hallintohenkilö
4	Sijaisapua ja sijaisapulomituspalveluun liittyviä valvontakäyntejä ja varallaoloa koskevan lomituspalveluhakemuksen luominen ja muokkaaminen	Käyttäjä kirjaa sijaisapua ja sijaisapulomituspalveluun liittyviä valvontakäyntejä ja varallaoloa koskevan lomituspalveluhakemuksen tiedot järjestelmään ja tarvittaessa pystyy muokkaamaan/poistamaan kirjattuja tietoja.	Hallintohenkilö
5	Lisäapua koskevan lomituspalveluhakemuksen luominen, muokkaaminen ja toteutettavaksi merkitseminen.	Käyttäjä kirjaa lisäapua koskevan lomituspalveluhakemuksen ja tarvittaessa pystyy muokkaamaan/poistamaan kirjattuja tietoja. Käyttäjä merkitsee, toteutetaanko lisäapupyynnö. Laskutusta varten on tiedettävä myös lisäapuna toteutetun lomituksen tuntimäärä ja muut tiedot.	Hallintohenkilö
6	Korvaushakemuksen luominen	Käyttäjä kirjaa vastaanotetun kirjallisen maakunnan korvaamasta lomituksesta aiheutuneen korvaushakemuksen järjestelmään.	Hallintohenkilö
7	Vuosilomapäätöksen tekeminen (kohdan 3. hakemuksen perusteella tehtävät päätökset)	Käyttäjä tekee päätöksen, joka annetaan tiedoksi kotieläintuottajalle.	Viranhaltija
8	Sijaisapupäätöksen tekeminen (kohdan 4. hakemuksen perusteella tehtävät päätökset)	Käyttäjä tekee päätöksen, joka annetaan tiedoksi kotieläintuottajalle.	Viranhaltija
9	Korvauspäätöksen tekeminen (kohdan 6. hakemuksen perusteella tehtävät päätökset)	Käyttäjä tekee päätöksen, joka annetaan tiedoksi kotieläintuottajalle. Ilmoitus korvauksen maksamisesta lähetetään palvelun tarjoajalle ja maksumääräys valmistellaan taloushallintoon.	Viranhaltija
10	Lomituspyynnön kirjaaminen	Käyttäjä kirjaa kotieläintuottajan tekemän lomituspyynnön järjestelmään.	Hallintohenkilö
11	Toteutuneiden lomitusten kirjaaminen	Käyttäjä kirjaa kotieläintuottajalle toteutuneet lomitukset. Tavoitteena on, että tämä toimenpide automatisoidaan ja toteutuneet lomitukset kirjautuvat automaattisesti heti, kun lomittajan raportoimat ja esimiehen hyväksymät tunnit on kirjattu työvuorjärjestelmään (makun henkilöstöhallinnon järjestelmä,	Hallintohenkilö

		tuntien vahvistus voidaan myös automatisoida myöhemmin).	
12	Kotieläintuottajan toteutuneiden lomitusten seuranta	Käyttäjä näkee kotieläintuottajan toteutuneet lomitukset.	Hallintohenkilö
13	Kotieläintuottajan lomitussaldojen seuranta	Käyttäjä näkee kotieläintuottajan lomitussaldot (vuosiloma, sijaisapu, lisävapaa).	Hallintohenkilö
14	Lomitukseen yleisesti liittyvien tietojen ylläpito	Käyttäjä ylläpitää tietoja. Tiedot (esim. laista ja asetuksista tulevat kotieläinyksiköiden laskukaavat) ovat osin yhteisiä kaikille maakunnille, mutta myös maakuntakohtaisia tietoja (esim. mitkä maakunnat kuuluvat yhteiseen lomituksen järjestämiseen, mitkä kunnat kuuluvat samaan maakuntaan, sijaisavun tuntihinta, lisävapaan ja -avun tuntihinta, varallaolon tuntihinta, valvontakäynnin tuntihinta, maakunnan korvaamien lomitusten korvaushinta, vuosilomapäivien -ja pyhien määrä, lisävapaan tuntimäärä) voidaan antaa.	Hallintohenkilö, ylläpitäjä
15	Lokitietojen muodostaminen	Järjestelmä tallentaa järjestelmän kohteille tehdyt toimenpiteet ja tiedon toimenpiteet tekijästä ja ajankohdasta.	Ylläpitäjä

Maakuntien toiminta voidaan käynnistää siten, että kotieläintuottaja asioi väliaikaisesti lomakkeiden avulla, kuten osin nykyisinkin. On kuitenkin erittäin tärkeää, että heti kun on mahdollista, voidaan ottaa käyttöön kotieläintuottajalle sähköisen asioinnin mahdollistava asiointipalvelu, jossa tuottaja voi sekä muokata omia, tilansa ja yrityksensä tietoja, että laittaa vireille hakemuksia ja lomituspyyntöjä ja saada tietoa itseään ja yritystään koskevista päätöksistä sekä tarkastaa omia lomitukseen liittyviä saldojaan, kuten vuosilomapäivä- ja lisävapaasaldot ja laskutuksen tilanteen.

Maakunnan on lomituksen tietojärjestelmää käyttäessään käytettävä samaa valtakunnallisesti maakunnille tarkoitettua asianhallintajärjestelmää, joka mahdollistaa asiakirjojen/päätösten sähköisen allekirjoittamisen sekä sähköisen arkistoinnin. Nämä ominaisuudet on tärkeää saada käyttöön mahdollisimman pian toiminnan siirryttyä maakunnille, mutta toiminta voidaan aloittaa ja siirtää päätökset myöhemmin allekirjoitettuna asianhallintajärjestelmään, mikäli se ei ole käytettävissä tai tietoja ei saada siirrettyä sinne asianhallintajärjestelmästä heti.

1.4. Maakuntien vastuulla olevat tietojärjestelmät

Maakunnan lomituspalveluiden (hallintohenkilö ja viranhaltija) käyttöön tarkoitettu lomituksen päätöksentekojärjestelmä ja kotieläintuottajan käyttöön tarkoitettu asiointipalvelu, jotka hankintaan valtakunnallisesti maakunnalliseen käyttöön, tarvitsevat integraatioita myös maakunnallisiin järjestelmiin. Tässä esitetyn toimintamallin perustana on, että lomitusasioissa käytetään Vimana Oy:n hankkimaa yhteistä asianhallintajärjestelmää alusta lähtien.

Lomituksen päätöksentekojärjestelmä tarvitsee ainakin

- Henkilöstöjärjestelmästä tiedon lomittajana työsuhteessa olevista henkilöistä (nimi, TVA-tieto, työsuhteen voimassaolotiedon, loma-aikatiedot)

- Työvuorosuunnittelusta tiedot toteutuneista kunkin lomittajan tekemistä lomitustunneista, ajankohdista ja lomituksen kohteesta, jotta kotieläintuottajan eri lomitussaldot pysyvät ajan tasalla

vastaavasti lomituksen päätöksentekojärjestelmästä tulisi voida viedä tiedot

- Työvuorosuunnitteluun tiedot tarvittavista kullekin kotieläintuottajalle hyväksytyistä lomituspyyntöistä, jotta oikeataitoinen tai nimetty lomittaja voidaan osoittaa oikeana aikana tekemään lomitustehtävää
- Laskutusjärjestelmään laskutusmääräyksen tekemiseksi kotieläintuottajan ns. omavastuuosuuden maksulle
- Maksuääräysten tekemiseksi maakunnan korvaaman lomituksen kustannusten korvaamiseksi palvelun tarjoajalle
- Lomituksen tarjoamisen toteuttamiseksi mahdollisesti toteutettavaan järjestelmään tai muun tarjoajan järjestelmään.

Nämä integraatiot ja tietojen siirto näiden, maakunnan omien järjestelmien välillä on jatkuvaa ja tärkeää, jotta lomituspalveluiden henkilöstöresurssit voidaan kohdentaa oikein ja manuaalisen käsityön (ja virheiden/virheiden korjauksen) määrää vähentää.

2. Periaatteellinen taso

Lähtökohdat nykyisten sähköisten palveluiden tavoitetaan tulevat hallitusohjelmasta, jossa mm. kehoitetaan julkista hallintoa kysymään samaa tietoa kansalaisilta ja yrityksiltä vain kerran ja muuttamaan toimintatavat ja prosessit asiakaslähtöisiksi ja digitaalisiksi, mahdollistaen yhden luukun lupa-asioinnin vuorovaikutteisena prosessina.

Tämän mahdollistamiseksi tuotetaan valtakunnallisesti yhteinen, sähköistä tunnistautumista hyödyntävä, sähköinen asiointipalvelu sekä kotieläintuottajille että lomituspalveluiden tarjoajille, ja päätöksentekojärjestelmä, joka on yhteydessä asianhallintaan, joka sisältää sähköisen päätöksenteon sekä sähköisen arkistoinnin. Maakuntien valitessa itse käyttämänsä talous- ja henkilöstöhallinnan järjestelmät, varmistetaan riittävät tiedonsiirtotavat yhteisestä päätöksentekojärjestelmästä maakunnan järjestelmiin ja takaisin lomituksen päätöksentekojärjestelmään.

2.1. Maakuntauudistuksen vaikutukset

Maakuntauudistuksen myötä lomituksen toimintaympäristöön tulee muutoksia niin ohjaavien, valvovien, järjestävien kuin tuottavien organisaatioiden osalta.

- Maatalouslomituksen ohjaus on siirtynyt 1.9.2017 alkaen sosiaali- ja terveysministeriön (STM) työ- ja tasa-arvo-osastolle. Lomituspalvelujen ohjaus ja valvonta siirtyy MELAlta uuteen Valtion ohjaus- ja valvontavirastoon Luovaan, jonka toiminta käynnistyy 1.1.2021.
- Maatalousyrittäjien lomituspalveluiden järjestämis- ja tuottamisvastuu siirtyy 18 maakunnalle Maatalousyrittäjien eläkelaitokselta (Mela) ja kunnilta (41 kpl) maakuntien toiminnan alkaessa. Samaan aikaan poronhoitajien sijaisavun järjestämis- ja tuottamisvastuu sekä turkistuottajien lomituspalvelujen järjestämis- ja tuottamisvastuu keskitetään Melalle. Maakunta voi halutessaan tuottaa lomituspalveluja myös turkistuottajille.

- Kuntien palveluksessa olevat lomittajat ja lomituspäalveluhenkilöstö siirtyvät maakuntiin maakuntauudistuksen mukaisella liikkeenluovutusperiaatteella.
- Maatalousyrittäjien lomituspäalvelujen ja -hallinnon rahoitus siirtyy maakunnan yleiskatteisen rahoituksen piiriin. Turkistuottajien ja poronhoitajien lomituspäalveluiden rahoitus tulee STM:n erillisrahoituksen kautta.

2.2. Ohjaavat lait ja säädökset

Maakuntauudistuksen yhteydessä muutettaisiin maatalousyrittäjien, turkistuottajien ja poronhoitajien lomituspäalveluita koskevaa lainsäädäntöä sekä hallinnon ja rahoituksen osalta että sisällöllisesti. Voimassa olevat maatalousyrittäjien lomituspäalvelulaki (1231/1996), turkistuottajien lomituspäalvelusta annettu laki (1264/2009) ja poronhoitajien sijaisavusta annettu laki (1238/2014) kumottaisiin ja ne korvattaisiin lailla kotieläintuottajan lomituspäalveluista, lailla turkistuottajan lomituspäalveluista ja lailla poronhoitajan lomituspäalvelusta. Myös voimassa oleva maatalousyrittäjien lomituspäalveluasetus (1333/1996) kumoutuisi ja uuden lomitusalainsäädännön nojalla annettaisiin asetukset kotieläintuottajan ja turkistuottajan lomituspäalveluista.

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen (Mela) ja kuntien paikallisyksiköiden hoitama maatalousyrittäjien - jatkossa kotieläintuottajien - lomituspäalvelujen järjestämistehtävä siirrettäisiin maakunnille. Mela vastaisi kuitenkin turkistuottajien ja poronhoitajien lomituspäalvelujen toimeenpanosta. Hallinnon muutokset vaikuttaisivat myös lomitujärjestelmien rahoitukseen. Valtion lupa- ja valvontavirasto ohjaisi ja valvoisi lomitustoiminnan lainmukaisuutta.

Lomituspäalvelut säilyisivät lähtökohtaisesti ennallaan, mutta turkistuottajien lomitujärjestelmä muutettaisiin poronhoitajien lomitujärjestelmän kaltaiseksi. Toisin sanoen turkistuottajat hankkisivat itse lomituspäalvelunsa ja Mela maksaisi tästä aiheutuneet kustannuskorvaukset. Maakuntalain mukaisesti myös maakunta voisi halutessaan tarjota, eli myydä, turkistuottajien lomituspäalveluita. Osa turkistuottajista on nykyisin (tilanne 01/2019) maatalousyrittäjien lomituspäalvelulain piirissä, mutta jatkossa kaikki turkistuottajat siirtyisivät käyttämään turkistuottajan lomituspäalveluja. Lomitusalainsäädännön uudistuksella jatkettaisiin myös lomitujärjestelmien sopeuttamista EU:n valtioneukisäätelyyn ja vastattaisiin osin maatalouden rakennemuutoksesta aiheutuviin lomituspäalveluja koskeviin haasteisiin. Lisäksi lomitusalainsäädäntöä yksinkertaistettaisiin ja yhdenmukaistettaisiin.

2.3. Arkkitehtuuriperiaatteet

Koska järjestelmä on osa maakuntien järjestelmäkokonaisuutta, noudatetaan kaikilta osin [Maakuntien viitearkkitehtuuria ja arkkitehtuuriperiaatteita](#).

Lomituksen arkkitehtuuriperiaatteiksi on listattu seuraavat:

- Arkkitehtuuri tukee ketterän kehittämisen projektimallia, joka mahdollistaa palveluiden vaiheittaisen määrittelyn, kehittämisen ja käyttöönoton
- Arkkitehtuuri mahdollistaa pitkän elinkaaren
- Palveluiden välinen viestintä toteutetaan löyhän kytkennän periaatteen mukaisesti mahdollisimman teknologiariippumattomasti

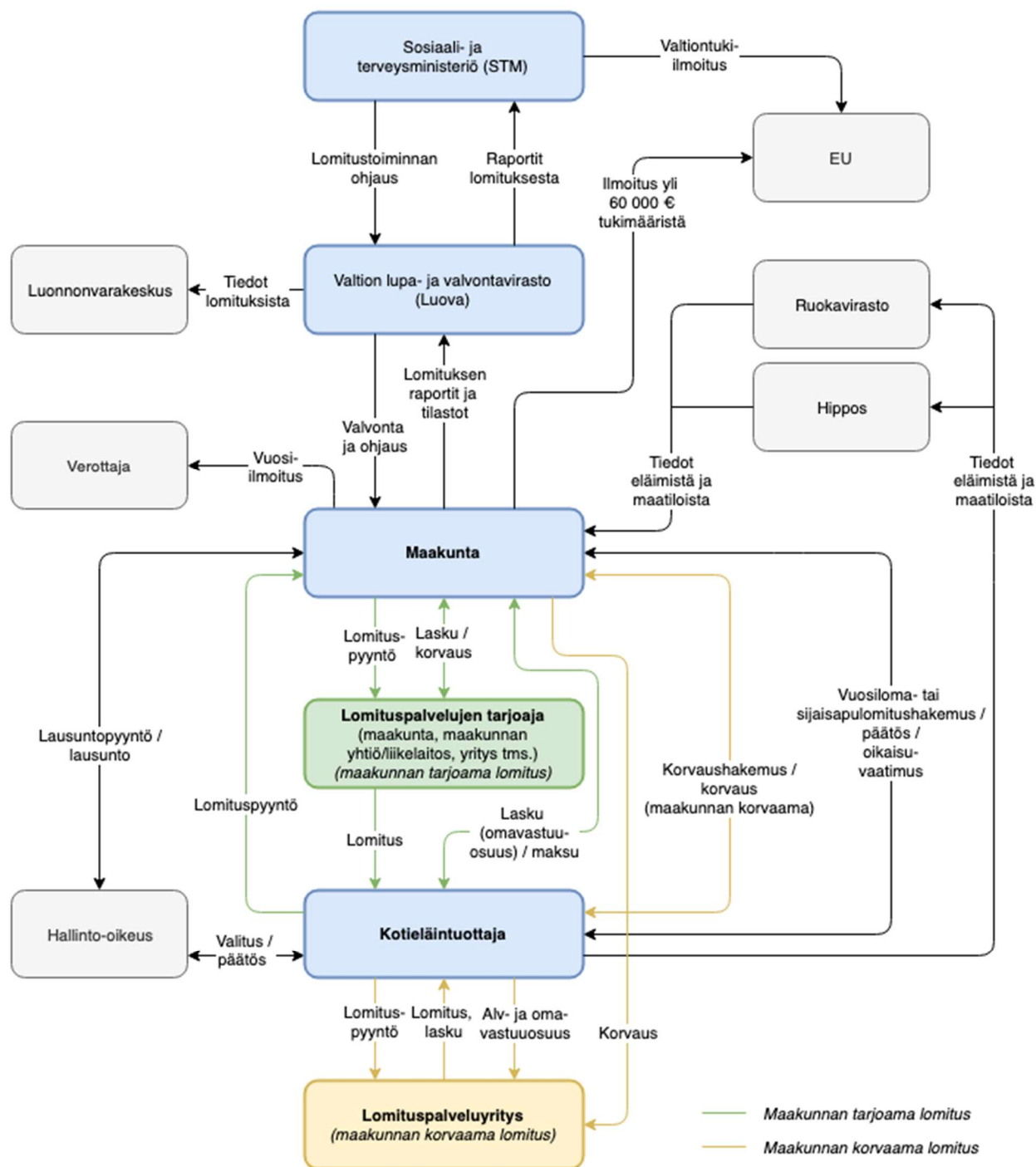
- Arkkitehtuuri mahdollistaa kaikki lomituksen järjestämisen mallit (maakunta, muu julkinen toimija, liikelaitos, yhtiö)
[ei-toiminnalliset vaatimukset, Liite 1 Lomituksen ICT-järjestelmän selvitys. Loppuraportti 25.9.2018]

2.4. Toiminta-arkkitehtuuri

Toimijat ja heidän välinen vuorovaikutuksensa

Alla oleva toimijoiden kuvaus perustuu maatalouslomituksen ICT-järjestelmän selvitykseen (STM/4073/2017, STM101:00/2017). Kuvassa 2.1 on yleisellä tasolla kuvattu lomituksen tulevan ympäristön toimijat ja niiden välinen vuorovaikutus.

Merkittävimmät uudistukset ovat STM:n lomitustoiminnan ohjausvastuu, Luovan lomituksen kansallinen ohjaus- ja valvontavastuu sekä lomitustoiminnan järjestämisvastuun jakautuminen maakunnille (maatalouslomitus) ja Melalle (turkistuottajien lomituspalvelu ja poronhoitajien sijaisapu).

Kuva 2.1 Kotieläintuottajan lomituspalvelujen toimintaympäristö maakuntauudistuksessa.

2.5. Maatalousyrittäjien lomituspalveluiden osapuolet, tehtävät ja vastuut

Asiakas – Kotieläintuottajat

Maakunnan palvelut	Itse hankittu, maakunnan korvaama
Hakee lomituspalveluoikeutta kirjallisesti ja toimittaa tarvittavat hakemuksen liitteet ja selvitykset.	
Hakee oikaisua päätökseen.	
Hakee muutosta oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen valittamalla hallinto-oikeuteen.	
Hankkii lomituksen ajaksi tarvittavat kulutustarvikkeet.	
Ilmoittaa lomittajalle, mistä hänet tai hänen edustajansa tavoittaa.	
Perehdyttää lomittajan lomituksella hoidettaviin tehtäviin.	
Ilmoittaa aiotun lomituskohdan maakuntaan.	Sopii lomituksesta palvelun tuottajan kanssa.
Huolehtii yrityksen työturvallisuudesta ja lomittajan ohjeistuksesta/opastuksesta.	
Ilmoittaa maakuntaan itseään ja yritystään koskevista muutoksista, jotka vaikuttavat lomitukseen.	
	Hakee maakunnasta korvauksen palvelun tuottajalle.
Maksaa maakunnan lähettämän laskun.	Maksaa palvelun tuottajalle laskusta sen osan, jota maakunta ei korvaa (esim. alv).
Hakee palvelun tuottajalta korvauksen lomittajan aiheuttamasta vahingosta.	

Maakunta

Tiedottaa asiakkaille lomituspalveluista.	
Otaa vastaan lomitusta koskevat hakemukset.	
Käsittelee hakemukset.	
Tekee hallintopäätökset ja toimeenpanee ne.	
Maakunnan palvelut	Maakunnan korvaama
Kilpailuttaa hankintoja.	Lähetää palvelun tuottajalle ilmoituksen korvauksen maksamisesta.
Otaa vastaan tiedon lomituskohdasta: - asiakkaalta tulevat ehdotukset lomituskohdasta (vuosiloma, lisävapaa, maksullinen) - sijaisapäätöksen mukaisesti	Maksaa palvelun tuottajalle korvauksen.
Järjestää maatalouslomittajalle maatalousyrityskohtaista perehdytystä tai opastusta.	Tekee verottajalle ilmoituksen (kerran vuodessa).
Tuottaa palvelun itse	Hankkii palvelun muilta
Tuottaa lomituspalvelut tarpeen mukaisesti.	Tilaa lomituksen palvelun tuottajalta.
Huolehtii maatalouslomittajan työnantajan tehtävistä ja velvoitteista.	Maksaa palvelun tuottajan laskun.
Laskuttaa asiakasmaksun päätöksen mukaisesti ja huolehtii maksujen perinnästä.	
Otaa vastaan asiakkaiden tekemiä vahingonkorvaushakemuksia ja antaa niihin päätökset.	
Tekee korvaushakemuksen omaan vastuuvahinkoyhtiöön.	Hakee korvauksen yksityiseltä palvelun tuottajalta.
Tekee asiakkaan yritykseen tilakäynnin/työnjohtokäynnin.	
Säilyttää asiakirjat.	
Antaa tiedot STM:lle palvelun saatavuudesta ja rahoituksen riittävydestä.	
Ilmoittaa EU:n valtiontukisääntöjen mukaisesti yli 60.000 euron menevät tuen saajat EU:lle.	

Yksityinen lomituspalvelun tarjoaja

- Otaa vastaan tilaajan (maakunta tai asiakas) tilauksen.
- Toteuttaa lomituksen tilatun mukaisesti.
- Lähetää tilaajalle laskun ja erittelyn laskutusperusteista.
- Tekee asiakkaiden yrityksiin työnjohtokäyntejä.

- Vahvistaa allekirjoituksellaan korvaushakemuksella annetut tiedot oikeiksi asiakkaan itse hankkimassa lomituksessa.

Maatalouslomittaja

- Hoitaa eläimet annettujen ohjeiden mukaisesti.
- Ilmoittaa työnantajalle, jos työaika poikkeaa suunnitellusta.
- Ilmoittaa työnantajalle, jos tilalla työturvallisuuspuute.

Valtion lupa- ja valvontavirasto (Luova)

- Ohjaa ja valvoo lomitustoiminnan lainmukaisuutta.
- Kanteluiden käsittely
- Lainmukaisuuden valvonta
- Tekee tilastoja ja tilastanalyysseja lomitustoiminnasta.
- Tuottaa ja luovuttaa kotieläintuottajien lomitustietoja Luonnonvarakeskukselle maatilojen rakennetutkimusta varten
- Lomitusjärjestelmän mahdollinen omistaja

Sosiaali- ja terveysministeriö

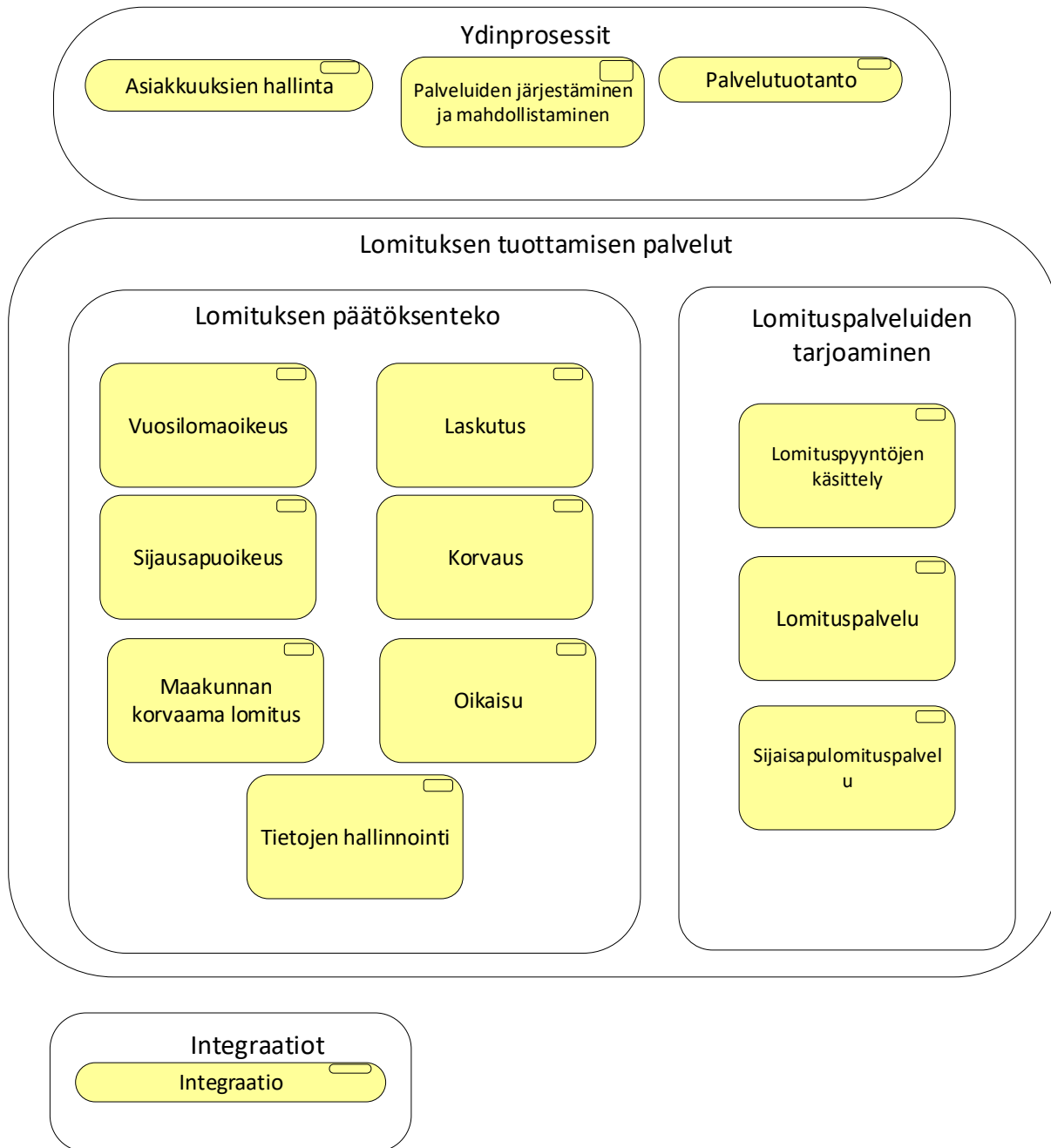
- Kehittää lomitustoimintaa ja ohjaa yleisesti.

Euroopan unioni

- Asettaa maa- ja metsätalousalan valtioneukisäännöt ja valvoo niiden toteutumista.
- Hyväksyy Suomen lomitusjärjestelmän.

2.6. Palvelukartta

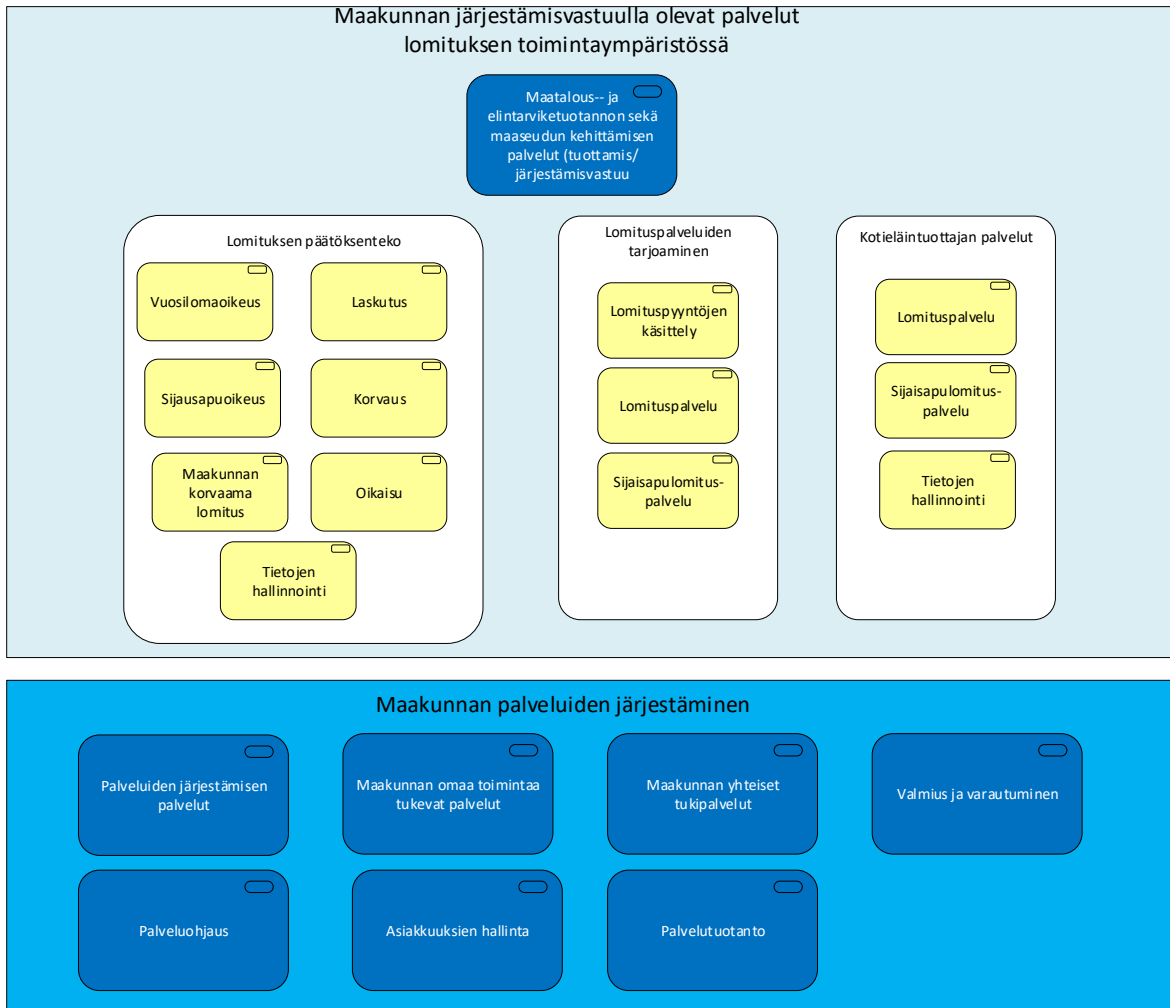
Kuvassa 2.2 on listattuna lomituksen tuottamiseen tarvittavat palvelut.

Kuva 2.2 Lomituksen palvelukartta

2.5 Toiminnan palvelut

Toiminnan palveluissa, ollaan pyritty kuvaamaan maakunnan substanssitoiminnan keskeisimmät ylätasoon palvelut, päätöksenteon, tarjoamisen ja kotieläintuottajan näkökulmasta.

Kuva 2.3 Maakunnan toiminnan palvelut lomituksen toimintaympäristössä

2.6 Raportointitarpeiden kuvaus

Nykyisin (2/2019) MELA julkaisee

- raportteja tilastosivuillaan, n. 75 erilaista
- toimittaa paikallisyksiköille vuosittain tuloskortteja, joilla kerätään tavoitteita kuvaavia tilastoja
- kunnille kotieläinyksikköselvityksiä, 2 erilaista
- valtionkorvausselvityksen
- valtionkorvausselvityksen tarkistuksia, 12 erilaista

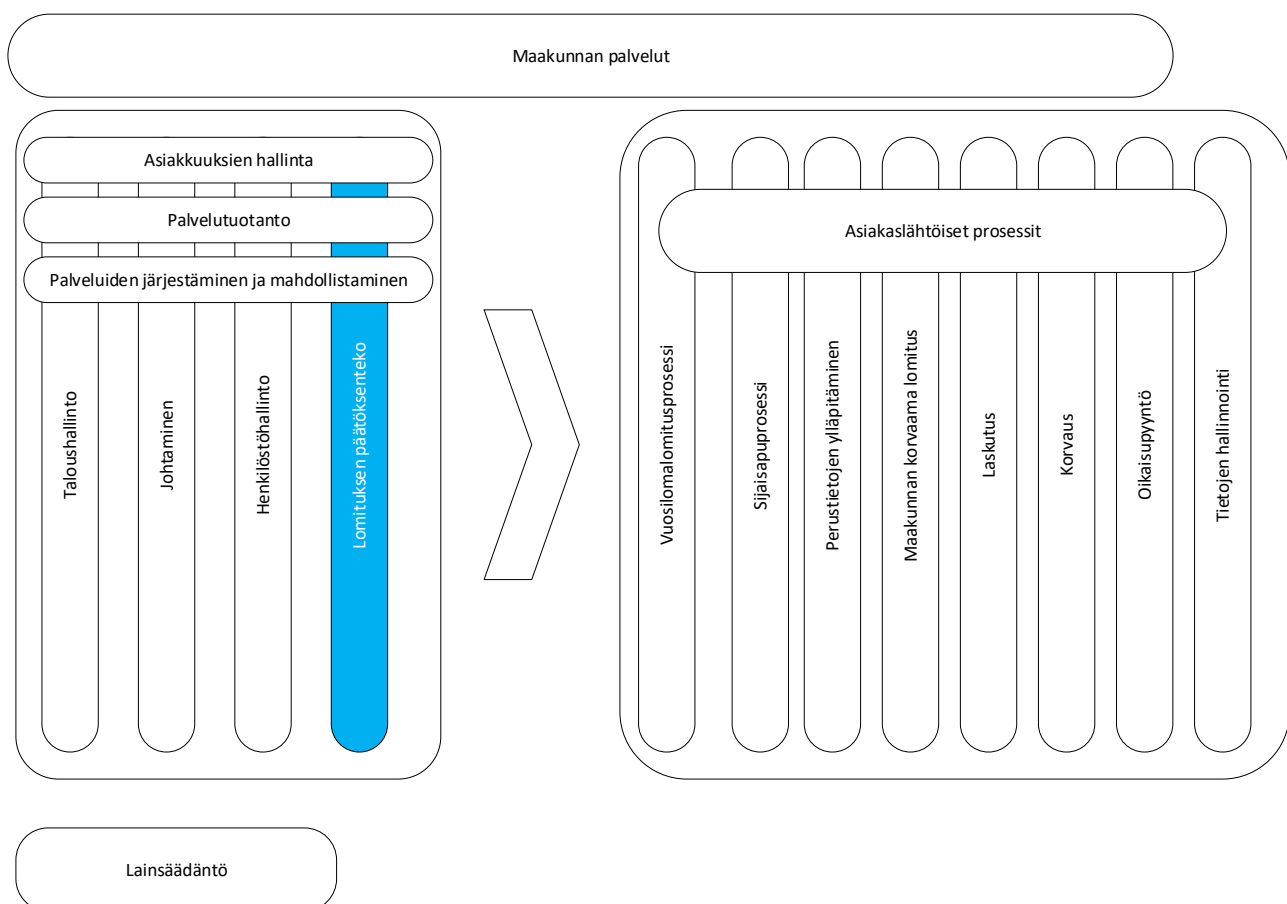
- valvontaraportteja, 11 erilaista
- STM- ja VM/maakunta-selvityksiä, 22 erilaista
- Rakennetilastoja Luonnonvarakeskukselle, 10 erilaista, eri vuosilta
- vastauksia tiedotusvälineiden tietopyyntöihin

Lisäksi nykyisin (02/2019) käytettävissä olevasta Lomitusnetistä on ladattavissa 12 erilaista raporttia joko paikallisyksikkökohtaisena tai valtakunnallisena yhteenvetona.

Raportointitarpeet on syytä käydä läpi tarkemmin sekä maakunnan että valvojan viranomaisen (Luova?) että ohjaavan viranomaisen (STM) näkökulmista ja pohtia onko raportointi syytä toteuttaa yhteisesti muiden maakunnan toimintojen kanssa.

2.7 Prosessikartta

Prosessikartta on prosessikuvausten ylin taso, jossa kuvataan organisaation toiminta. Siinä esitetään organisaation toiminnot kokonaisuuksittain. Prosessikartan tehtävänä on esittää kokonaiskuva organisaation toiminnasta. Kuvassa 2.4 on kuvattuna tärkeimmät ydinprosessit, sekä tarvittavia tukiprosesseja.

Kuva 2.4 Lomituksen prosessikartta

Lomituksen päätöksentekojärjestelmä tulee auttamaan lomituksen päätöksenteon ydinprosessia, sekä antamaan joitain työkaluja asiakaslähtöisten tukiprosessien käyttöön. Päätöksentekojärjestelmä kuitenkin tarvitsee toimiakseen maakunnallisia sekä valtakunnallisia tukijärjestelmiä, kuten mm. taloushallintoa sekä henkilöstöhallinnan järjestelmät.

2.8 Käyttäjätarinat-prosessit-näkymä riippuvuus/sidontataulukko

Oheisessa taulukossa on sidottu syntyneet käyttäjätarinat prosesseihin. Työtä voidaan myöhemmin jatkaa, kun käyttäjätarinoiden pohjalta ryhdytään tuottamaan käyttötapauksia ja niihin liittyviä erilaisia järjestelmää havainnollistavia näyttöjä.

Taulukko 3. Kotieläintuottajien lomituspalvelut - määrittelyjen sidontataulukko

Prosessi	Käyttäjätarina	Käyttötapaus-tunniste	Käyttötapauksen nimi	Näytön tunniste	Näyttö
1.Vuosilomalomituspalvelu					
	KET1.1 Uusi eläintuottaja hakee lomituspalvelua ja sijaisapua				
	KET1.2 Emilia Näätä ostaa naapurin karjan				
	KET1.3 Maatalousyrittäjä Aimo Liitin tekee muistutuksen maakunnalle				
2.Maakunnan korvaama lomitus					
	KET2.1 Monialayrittäjä Jussi Hanki järjestää itse lomituksensa				
3. Maakunnan järjestämä sijaisapu					
	KET3.1 Emäntä Emilia Näätä hakee sijaisapua				
	VIR3.3 Lomituskesimies Lotta Lohiniva hankkii lomittajan				
	LOM1.4 Lomittaja Leevi Luiro kirjaa työaikaansa				
	LOM1.5 Palveluntarjoaja ilmoittaa toteutuneet tunnit				
4. Maakunnan korvaama sijaisapu					
5. Maakunnan prosessit					
	VIR5.1 Viranomaisen laskuttaa				

	maatalousyrittäjää toteutuneiden lomitusten mukaan				
	VIR5.2 Viranomaisen suorittaa takaisinperinnän kotieläintuottajalta				

2.9 Käyttäjätarinat

Käyttäjätarinat on kerätty liitteenä 3 esitettävään dokumenttiin.

2.10 Prosessit

Lomituksen prosesseista on tarkemmin mallinnettu vuosilomalomituksen, maakunnan korvaaman lomituksen, sekä sijaisavun/maakunnan korvaaman sijaisavun prosessit. Prosesseihin liittyy olennaisesti tilan perustietojen (yritys/tila/eläimet/kotieläintuottaja) tarkastaminen, sekä niihin mahdollisesti tulleiden muutosten kirjaaminen järjestelmään.

2.10.1 Vuosilomalomituspalvelu - prosessi

Vuosilomalomituspalvelun haku - prosessi on kuvattuna liitteenä 4 olevassa prosessikaaviossa. Prosessi käynnistyy kotieläintuottajan jättämällä vuosilomahakemuksella. Tiedot päätöksenteossa tarvittavista tiedoista löytyy luvusta 3.3 Tietovirrat.

Viranomaisen ottaa vuosilomahakemuksen käsittelyyn ja tekee asiasta päätöksen. Päätökseen liittyy normaalit oikaisuvaatimukseen liittyvät prosessit.

2.10.2 Sijaisapu -prosessi

Sijaisapu-prosessin vaiheet maakunnan tarjoamassa sijaisavussa:

- Asiakas lähettää sijaisapuhakemuksen sisältäen sijaisavun tarvittavan ajankohdan
- Viranomaisen käsittelee hakemuksen ja tekee siitä päätöksen (oletetaan, että päätös on positiivinen)
- Viranomaisen välittää sijaisapupyynnön/lomituspyynnön lomituspalvelujen tarjoajalle.
- Lomituspalvelujen tarjoaja etsii sopivan lomittajan.
- Lomittaja saa toimeksiannon, tarvittavat asiakastiedot ja suorittaa lomitustyön.
- Lomittaja raportoi matkakulut, tehdyt tunnit ja merkitsee työn suoritetuksi.
- Lomituspalvelujen tarjoaja raportoi suoritettun lomitustyön viranomaiselle.
- Maakunta veloittaa KET:ltä sijaisapumaksun ja maksaa palveluntuottajalle

Maakunnan tarjoama sijaisapu on kuvattu liitteessä 5 olevassa prosessikaaviossa.

2.10.3 Maakunnan korvaama lomit

Maakunnan korvaama lomitusp prosessi koostuu seuraavista vaiheista:

Ennakkoehto:

Kotieläintuottaja on valinnut hankkivansa lomituspalvelut itse ja käyttävänsä siis maakunnan korvaamia lomituspalveluita. Tämä valinta on ilmoitettava maakunnalle edellisen kesäkuun

loppuun mennessä seuraavan vuoden osalta. KET on jättänyt lomituspäätöksensä maakuntaan ja asiassa on tehty myönteinen päätös.

KET lähettää lomituspöytäkirjan valitsemalleen lomituspöytäkirjalle, KET voi vapaasti valita ja vaihtaa lomituspöytäkirjan toimittajaa

- KET toimittaa palveluntarjoajalle lomituksen toteuttamiseksi tarvittavat tiedot
 - Maakunnan tekemä lomituspäätös
 - hintaperustetiedot
 - tiedot ajankohdasta ja lomitustarpeesta
 - Tiedot eläimistä, laitteista jne.
- Lomitustyö suoritetaan
- KET tekee korvaushakemuksen tilaamistaan, maakunnan lomituspäätöstä vastaavista lomituspöytäkirjoista
 - Lomituspöytäkirja lähettää laskun KET:lle, lasku liitetään mukaan korvaushakemukseen
 - korvaushakemukseen tarvittavat tiedot luettelaa lakiluonnoksessa (51 § 01/2019)

TAI

- Lomituspöytäkirjan tarjoaja (tosiasiallinen lomitustyö) avaa korvaushakemuksen sähköisessä asiointipalvelussa ja tallentaa sinne korvauspäätöksessä tarvittavat tiedot, jonka jälkeen hakemus siirtyy KET:lle viimeisteltäväksi ja lasku maakunnan maksettavaksi

Maakunnan lomituspöytäkirjoissa

- tarkastetaan, että korvauksen maksamisen edellytykset täyttyvät ja hakemuksessa on tarvittavat tiedot
- ilmoitetaan korvauksen maksamisesta KET:lle ja palveluntuottajalle
- Tehdään maksumääräys (maakunnan talous vastaa maksun suorittamisesta)

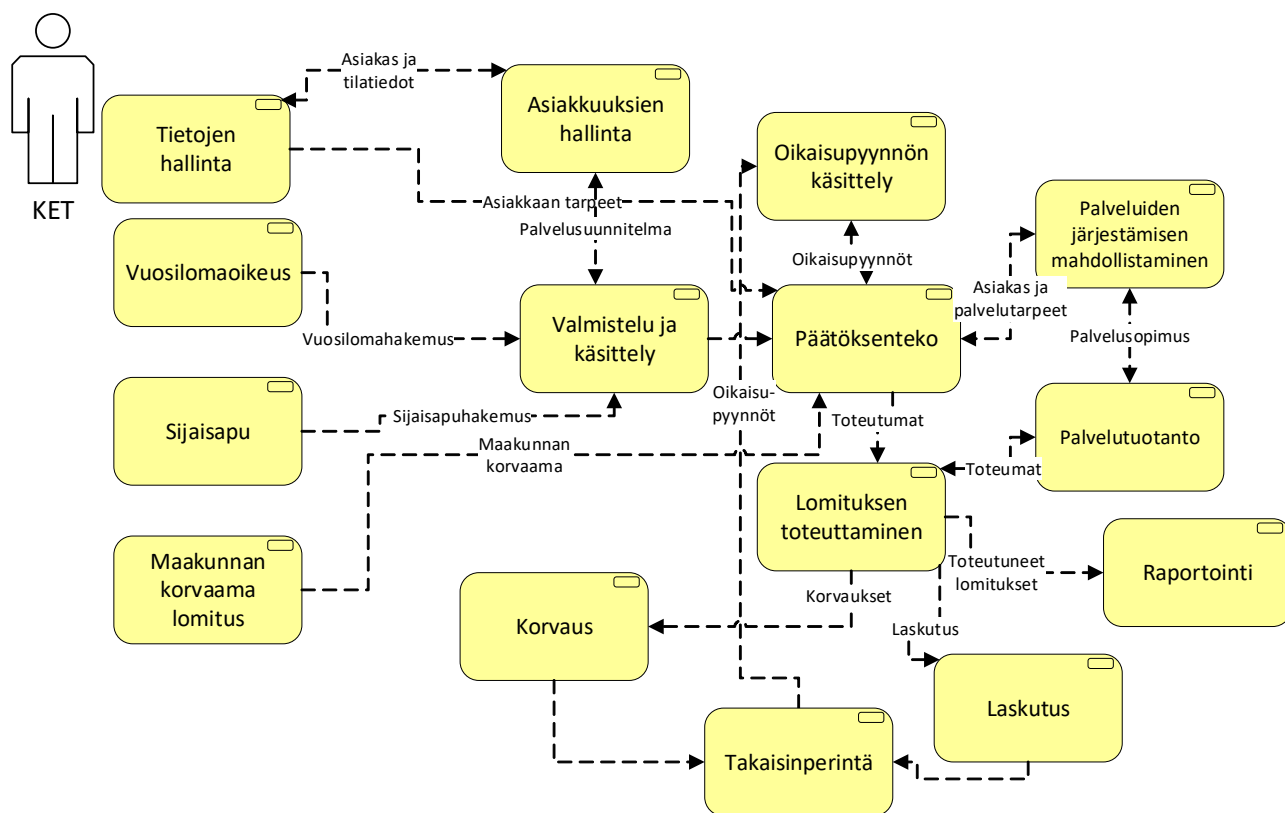
Maakunnan korvaama lomitus on kuvattuna liitteessä 6 olevassa prosessikaaviossa.

Sijaisapu-prosessin vaiheet maakunnan korvaamassa sijaisavussa:

- Asiakas lähettää sijaisapuhakemuksen sisältäen sijaisavun ajankohdan
- Asiakas aloittaa sijasavun järjestämisen lomituspöytäkirjan kanssa.
- Viranomainen käsittelee hakemuksen ja tekee siitä päätöksen (oletetaan, että päätös on positiivinen)
- Lomituspöytäkirjan tarjoaja etsii sopivan lomittajan.
- Lomittaja saa toimeksiannon, tarvittavat asiakastiedot ja suorittaa lomitustyön. Raportoi matkakulut, tehdyt tunnit ja merkkää työn suoritetuksi.
- Lomituspöytäkirjan tarjoaja raportoi suoritettua lomitustyötä Viranomaiselle.
- Lomituspöytäkirjan tarjoaja laskuttaa suoritettua lomitustyötä KET:lle.
- KET hakee korvausta lomituspöytäkirjoista ja maksaa palveluntuottaja
- Suoritetaan asiaan kuuluvat korvaukset ja maksut.

Maakunnan korvaama sijaisapu on kuvattu liitteessä 7 olevassa prosessikaaviossa.

Lomituksen päätöksenteon prosessien välistä vuorovaikutusta on kuvattu seuraavassa kuvassa 2.5

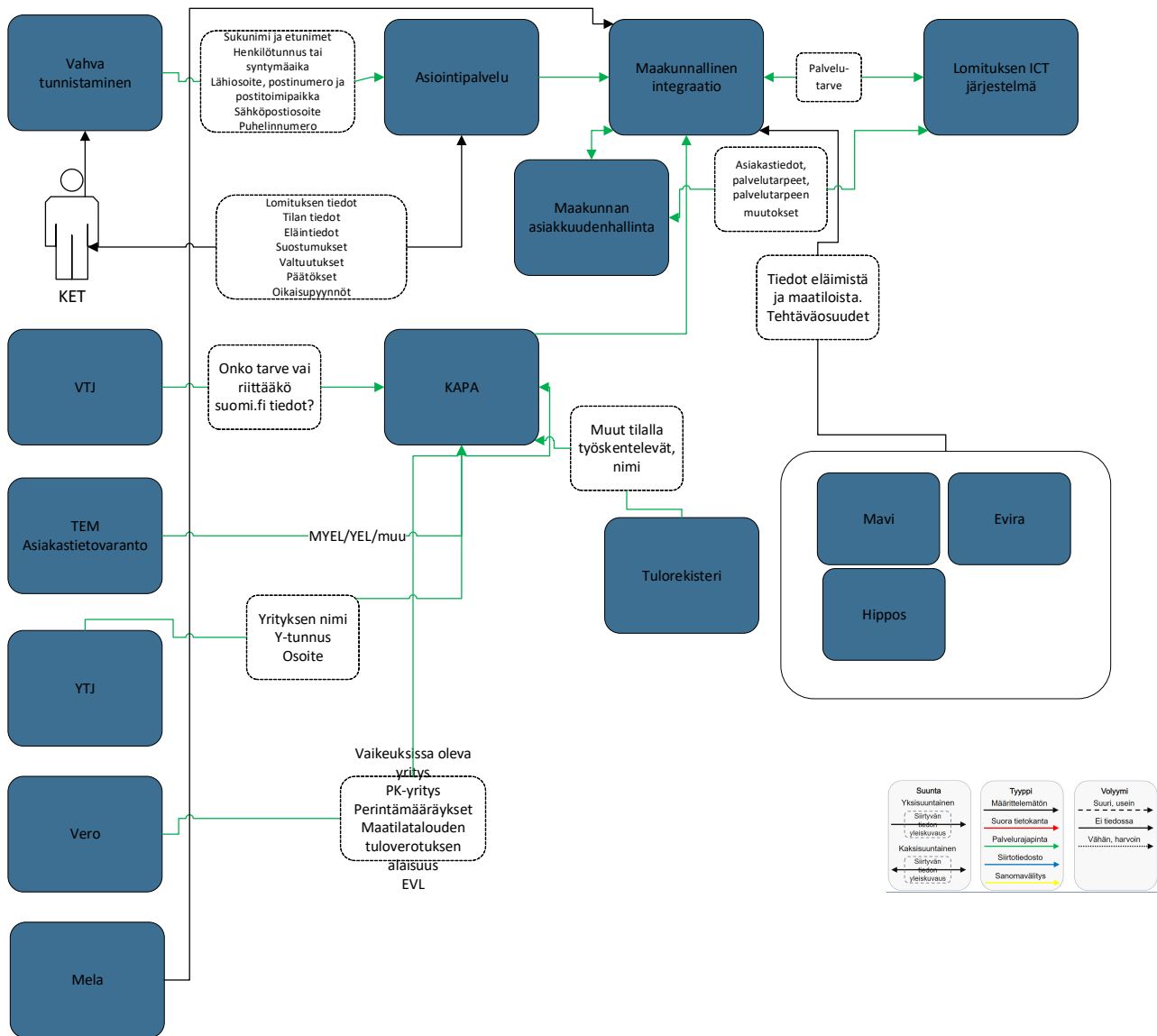

Kuva 2.5 Lomituksen päätöksenteon prosessit ja niiden välinen vuorovaikutus

3.7 Tietovirrat

Päätöksenteossa tarvittavien tietojen ja niiden lähteiden kuvaus löytyy kuvasta 3.2.

Tieto päätöksentekoon tarvittavista tiedoista tekstimuodossa esitetään liitteenä 9.

Kuva 3.2 Lomituksen päätöksentekoon liittyvä tietovirrat.

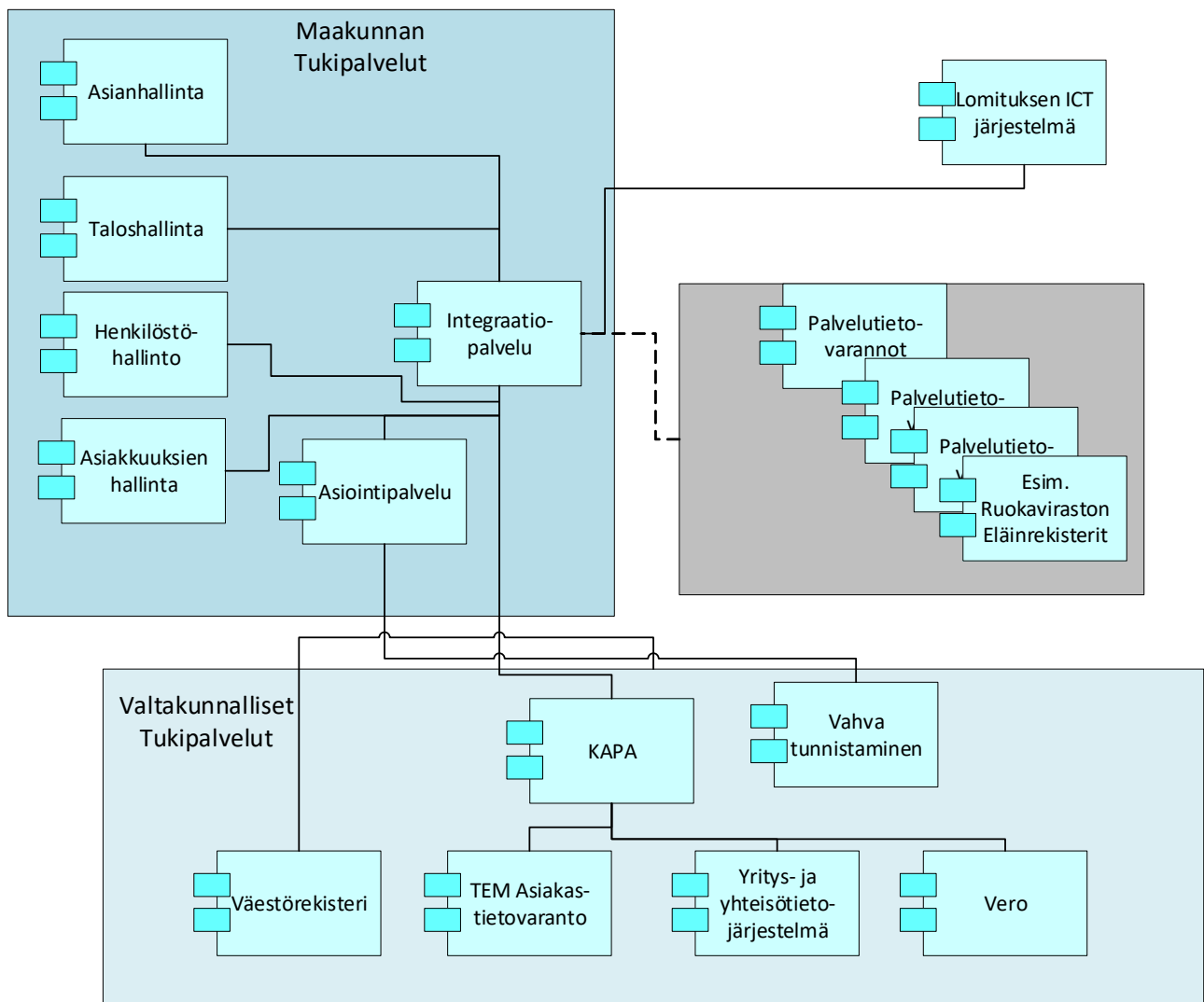
4 Tietojärjestelmäarkkitehtuuri

4.5 Tietojärjestelmäkartta

Lomituksen tietojärjestelmäkartassa, kuva 4.1 on kuvattuna lomituksen päätöksenteon substanssijärjestelmä, sekä siihen olennaisesti liittyvät tuki- ja tietovarannon palvelut.

Lomituksen ICT järjestelmä hyödyntää valtakunnallisia tukipalveluita, kuten asiointipalvelu ja asianhallinta. Lisäksi maakunnallisia tukipalveluita, kuten taloushallinnan ja henkilöstöhallinnan järjestelmiä hyödynnetään, mutta niitä ei olla kuvattu tässä raportissa.

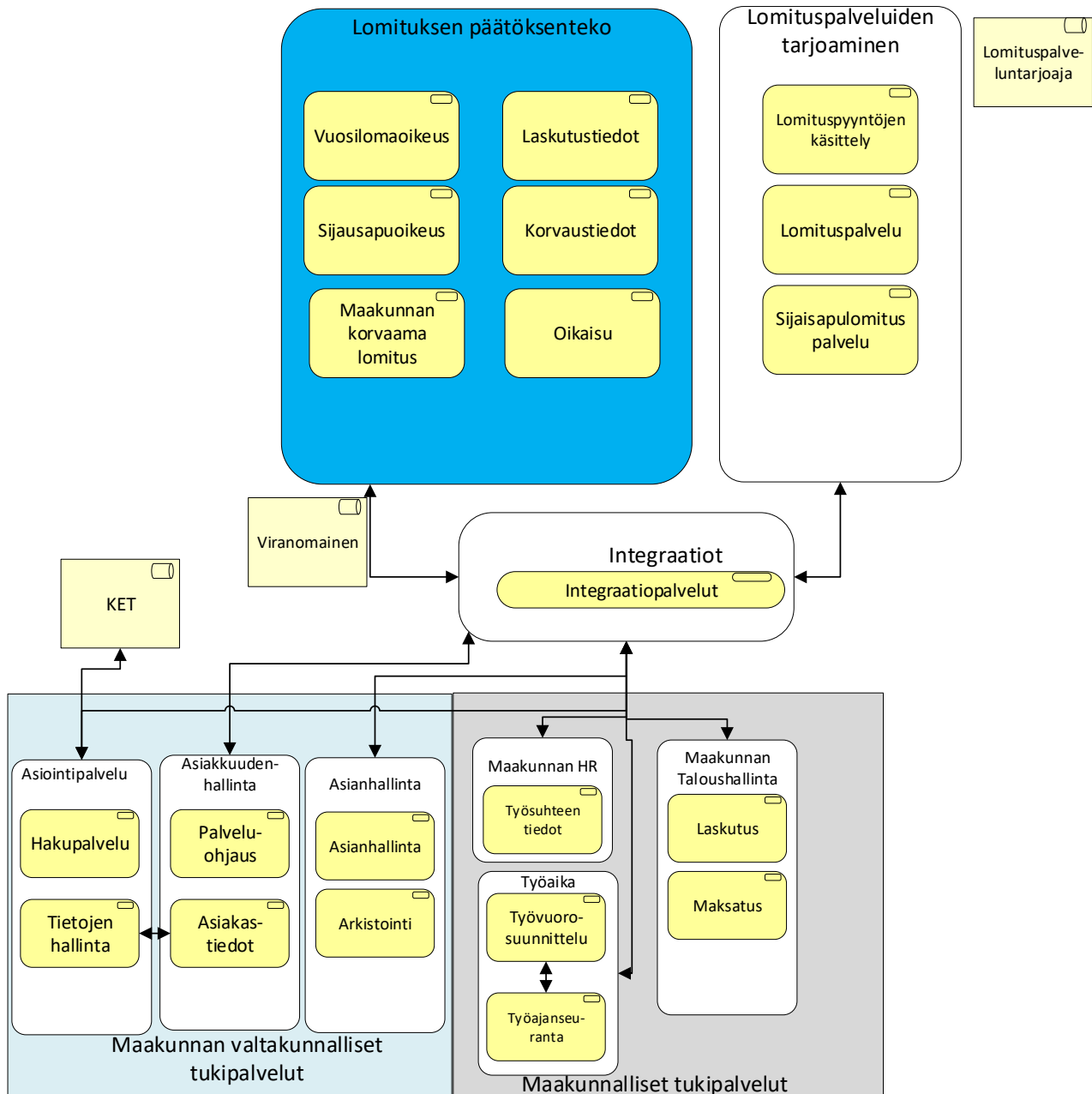
Lomituksen tietojärjestelmäkartta

Kuva 4.1 Lomituksen tietojärjestelmäkartta

4.6 Tietojärjestelmien välinen vuorovaikutus (integraatiotarpeet)

Tietojärjestelmien välistä vuorovaikutusta on kuvattu kuvassa 4.2.

Kuva 4.2 Lomituksen ICT-järjestelmien vuorovaikutus